

N:o 10.

Ank. till Riksd. Kansli den 8 April 1873, kl. 2 e. m

*Konstitutions-Utskottets Memorial, med förslag om tillägg till 59 §
Riksdags-ordningen.*

Erfarenheten under de sist förflutna åren har tillräckligt ådagalagt, att Riksdagens verksamhet i icke ringa mån varit hämmad till följd af den arbetsordning, som gjort, att en ganska stor del af riksdagstiden hunnit förflyta, innan något viktigt ärende af vederbörande Utskott kunnat förberedas till slutlig handläggning, hvaremot under sessionens sista veckor Kamrarnes bord varit så öfverfyllda af utskotts-betänkanden, att tiden knappt räckt till för ärendenas behandling. I synnerhet har detta förhållande inverkat menligt på handläggningen af de större frågor, hvilka kräft en mera grundlig och fullständig utredning af Utskott och därför omöjligen kunnat hos Riksdagen förekomma förr än inemot slutet af dess samvaro, då de åter under trycket af en allmän brådska icke kunnat af Riksdagen prövas med all den omsorg de erfordrat, hvilket ock ledt dertill, att Kamrarne känt sig mest böjda för uppskof med föreslagna förändringar, och att det arbete, som Utskottet å frågan nedlagt, icke ledt till vederbörligt gagn.

Med hänsyn till denna olägenhet har inom Utskottet uppmärksamheten blifvit fäst derå, att en förändring af nu gällande bestämmelser rörande behandling af de till Kamrarne inkomna utskotts-betänkanden vore af behovet påkallad, och Utskottet har föreställt sig, att en sådan förän-

Bih. till Riksd. Prot. 1873. 3 Saml. 6 Häft.

dring borde åsyfta att bereda Riksdagen utväg till uppskjutande af vigtigare frågors behandling från den ena riksdagen till den andra, utan att därför det arbete, som en gång derå blifvit nedlagdt, behöfde ånyo göras om, och så att ärendets behandling vid en följande riksdag kunde företagas redan under de första veckorna af dess sammanvaro innan andra löpande ärenden hunnit taga Kamrarnes tid och uppmärksamhet i anspråk.

Riksdags-ordningen stadgar för närvarande i detta hänseende dels i 59 §, att inkommet betänkande efter första föredragningen *skall* hvila på bordet; att det efter andra föredragningen *kan* åter göras hvilande, och att det vid tredje föredragning *skall* till afgörande företagas; dels i 63 § att, då fråga, hvaröfver Utskott sig yttrat, till afgörande förekommer, eger Kamraren att antingen genast fatta beslut om bifall eller afslag å betänkandet, eller ock målet till Utskottet återförvisa, hvarefter Utskottet eger att med nytt förslag till Kamraren vid samma riksdag inkomma.

Då nu ett stadgande skulle föreslås derom, att sedan Utskotts-betänkande till Kamrarne inkommit, ärendets afgörande må kunna till nästa riksdag uppskjutas för att då på grund af samma betänkande kunna till slutlig behandling företagas, har fråga uppstått, huruvida sådan uppskofsbegäran borde vara framställd och besvarad förr, än ärendet enligt 59 § till afgörande företages, eller om det må vara medgifvet att framställa densamma, äfven efter det att frågan sålunda blifvit upptagen till den slutliga behandling, hvarom i 63 § närmare bestämmes. Utskottet har för sin del ansett, att det skulle leda till större reda och enkelhet vid ärendets behandling, om yrkande å och beslut om uppskof betraktades såsom preliminära åtgärder, hvilka böra företagas vid ärendets första eller sednast vid dess andra bordläggning, en anordning hvilken torde vara så mycket mera befogad, som eljest den föreslagna nya formen för ärendets behandling skulle kunna leda till att försvåra och inveckla Riksdagens arbete i stället för att underlätta detsamma. Utskottet har tänkt sig, att begäran om uppskof med ett ärendes slutliga afgörande i främsta rummet skulle framkallas af insigten derom, att Riksdagens ledmöter af en eller annan anledning för tillfället icke förmådde åt detsamma egna all vederbörlig uppmärksamhet, och antagligen torde det icke möta någon svårighet att redan vid andra bordläggningen afgöra, huruvida ur sådan synpunkt ärendets uppskjutande till följande riksdag är önskvärdt. Af denna Utskottets åsigt följer, att endast ett betänkande i dess helhet och icke en viss i betänkandet förekommande fråga kan uppskjutas.

Då förslag om uppskof till nästa riksdag är en fråga af stor vikt för ärendets behandling, måste den naturligtvis särskildt till pröfning af Kamrarne upptagas, men Utskottet har dock ansett, att sådant förslag ej

behöfver mer än en gång bordläggas. Då vidare ärendets slutbehandling under pågående riksdag måste anses som regel, uppskofvet till annan riksdag åter som ett undantag, måste det naturligtvis bero på begge Kamrarnes sammanstående beslut, huruvida uppskofvet skall beviljas; och då Konungen eger rätt att på de framställningar, han gjort i sina propositioner, fordra svar af den Riksdag, till hvilken de blifvit gjorda, läser beslut öfver betänkande i anledning af sådan framställning icke kunna uppskjutas, utan att Konungen dertill lemnat sitt bifall.

Någon ändring i de stadganden, som redan äro meddelade för uppskof med beslut öfver hvilande förslag till grundlagsförändring, har Utskottet ej heller velat föreslå, utan derom endast hänvisat till 64 § Riksdagsordningen. Så har Utskottet ej heller ansett, att sådan behandling, som här afses, bör medgifvas för de frågor, öfver hvilka yttrande är afgifvet af tillfälligt Utskott, dels därför att dessa ärenden i allmänhet äro af sådan natur, att de lättare kunna afgöras vid den riksdag, då de äro väckta, dels därför att den ordning, i hvilken de skola enligt grundlagen behandlas, gör att fattandet af uppskofsbeslutet möter åtskilliga formella svårigheter.

Hvad slutligen beträffar den till en kommande riksdag uppskjutna frågans vidare behandlingssätt, har Utskottet föreställt sig, att derom borde stadgas, att betänkande, hvars behandling sålunda blifvit uppskjuten, skall vid näst påföljande riksdags början ånyo för Kamrarne framläggas af det Utskott, som afgifvit betänkandet, eller, om ärendet varit af särskildt Utskott handlagdt, af det ständiga Utskott, till hvilket ärendet hörer, hvarvid torde vara nog att erinra, huruledes särskildt Utskott kan tillsättas allenast för upptagande af sådan fråga, som efter sin natur tillhör ständigt Utskotts behandling, så att i hvarje händelse något Utskott måste finnas, hvars åliggande det är att det hvilande betänkandet för Kamrarne ånyo framlägga.

I öfverensstämmelse med hvad sålunda är anfördt får Utskottet härmed för Riksdagen föreslå att såsom hvilande till grundlagsenlig behandling antaga följande förslag till ändring i 59 § af Riksdagsordningen.

Riksdagsordningen § 59.

Betänkande	Betänkande
. företagas. företagas. Väckes förslag derom, att afgörandet må till annan Riksdag uppskjutas, då skall sådan fråga särskildt pröfvas. Bifalles förslaget, af begge Kamrarne, förblifver betänkandet hvilande till nästföljande

Riksdag, och skall vid Riksdagens början ånyo för Kamrarne framläggas af det Utskott, som afgifvit betänkandet eller, om ärendet varit af särskildt Utskott handlagdt, af det ständiga Utskott, till hvilket ärendet hörer, hvarefter betänkandet behandlas i enlighet med hvad angående inkommet utskottsbetänkande finnes föreskrifvet. Röer betänkandet någon af Konungen hos Riksdagen, gjord framställning, då må beslut deröfver ej uppskjutas, utan att Konungen dertill samtycker.

Förslag om uppskof, som här sagdt är, skall väckas sist vid det tillfälle då betänkandet andra gången till behandling förekommer, och må icke mera än en gång bordläggas.

Betänkande, som afgifvits af Tillfälligt Utskott, föredrages i den Kamraren, som Utskottet tillsatt, och förfäres derefter vidare med målet, som nyss är sagdt.

Betänkande, som afgifvits af Tillfälligt Utskott, föredrages i den Kamraren, som Utskottet tillsatt, och gälle, i afseende å föredragning och afgörande af sådant ärende, hvad nyss är sagdt; dock att afgörandet icke må till annan Riksdag uppskjutas.

Om uppskof med beslut öfver hvilande förslag till förändringar i grundlagarne stadgas i 64 §.

Utskotts förberedande hemställanden begär.

Utskotts förberedande hemställanden begär.

Stockholm den 3 April 1873.

På Utskottets vägnar:

Th. Munck af Rosenschöld.

Herrar *Munck af Rosenschöld*, *Sven Nilsson* och *Thorell* hafva begärt att få antecknadt, det de i detta ärendes behandling inom Utskottet ej deltagit.

Herr *Nils Larson* har såsom **Reservation** vid betänkandet anfört:

»Delande i hufvudsak den mening, som af Utskottet här ofvan uttals angående önskvärldheten af ett grundlagsstadgande i det angifna syftet, nödgas jag likväl reservera mig emot Utskottets förslag, *dels* emedan jag anser detsamma innefatta öfverflödiga reglementariska bestämmelser, hvilka ej allenast förorsaka onödig vidlyftighet i lagen, utan äfven äro af beskaffenhet att kunna hinderligt inverka på ärendenas gång, och *dels* emedan jag tror att den för stadgandet afsedda platsen, § 59 Riksdags-ordningen, icke är den lämpligaste.

»Utskottet har tänkt sig,» såsom det heter i motiverna till förslaget, »att begäran om uppskof med ett ärendes slutliga afgörande i främsta rummet skulle framkallas af insigten derom, att Riksdagens ledamöter af en eller annan anledning för tillfället icke förmådde åt detsamma egna all vederbörlig uppmärksamhet, och att det antagligen icke torde möta någon svårighet att redan vid andra bordläggningen afgöra, huruvida ur sådan synpunkt ärendets uppskjutande till följande riksdag är önskvärdt». Kunde jag autaga, att bristande arbetslust, trötthet eller annan af dylik orsak härflytande oförmåga »för tillfället» hos Riksdagens ledamöter skulle företrädesvis komma att utgöra hufvudmotivet för uppskof med riksdagsfrågors afgörande, så skulle jag måhända finna mig böra medgifva det vara ändamålsenligast, ur synpunkten af riksdagsledamöternas bekvämlighet, att, såsom Utskottet föreslår, betrakta uppskofsyrkandet såsom en för sig fristående fråga, hvaröfver man kunde fatta beslut utan att behöfva ingå i närmare pröfning af hufvudsaken. Men då det väl må kunna förutsättas, att i allmänhet uppskof ej bör komma att beslutas i annat fall, än då ett till behandling föreliggande förslag befinnes tarfva, för att kunna godkännas, en omarbetning, som den återstående tiden af Riksdagens sammanvaro ej anses medgifva; då behofvet eller icke-behofvet af sådan omarbetning icke lärer kunna inför en Riksdagens Kammare behörigen konstateras på annat sätt än genom pröfning i Kammaren och af Kammaren; och då frågan om behofvet eller icke-behofvet af uppskof nödvändigt måste vara beroende af en sådan pröfning; så lärer uppskofsfrågan icke kunna rätt bedömas annorlunda än i sammanhang med hufvudsaken. Den af Konstitutions-Utskottet nu föreslagna bestämmelsen om *särskild* pröfning af fråga om uppskof skall således, om den blir lag, nödvändigt föranleda dertill, att, der dess tillämpning ifrågakommer, den öfverläggning, som uppstår, måste hufvudsakligen riktas på utredning af ett icke föredraget ärende. Förfäktarne af uppskofs-

meningen kunna icke förhindras att till stöd för densamma ådagalägga de möjligen befintliga bristerna i det betänkande, uppskofsfrågan afser, och den, som har för afsigt att bifalla betänkandet, kan lika litet förmenas att söka bevisa dess förträfflighet för att dymedelst motverka uppskofvet. Och faller så uppskofsfrågan, kan det vara anledning att omedelbart derefter vänta en debatt om igen i samma sak, helst som det väl är troligt, att icke alla varit nog oförsigtiga att skjuta bort sitt krut i första drabbningen. Det synes mig sålunda uppenbart, att den särskilda behandlingen icke skall leda till att underlätta och förenkla, men väl till att uttänja och försvåra Riksdagens arbete; och den föreslagna bestämmelsen i detta afseende lärer så mycket mindre kunna försvaras, som det icke torde kunna påvisas, att ett yrkande om uppskof skall vara svårare att besvara och förty påkalla andra behandlingsformer, än alla andra slag af yrkanden, som enligt nuvarande innehållet af 63 § Riksdags-ordningen kunna vid ett ärendes slutbehandling göras.

Hvad Utskottets förslag innehåller derom, att hvilande betänkande skall »ånyo för Kamrarne framläggas af det Utskott, som afgifvit betänkandet eller, om ärendet varit af Särskildt Utskott handlagdt, af det ständiga Utskott, till hvilket ärendet hörer,» anser jag hvarken erforderligt eller fullt riktigt, enär sådant betänkande icke blifvit till Utskottet återförvisadt, hvadan det torde böra anföras åt Talmännen att till vederbörlig behandling anmäla hvilande ärenden.

Beträffande min från Utskottets förslag afvikande mening i afseende å valet af plats för det nu ifrågavarande tillägget i Riksdags-ordningen, torde jag få erinra, hurusom vid jembörelse af 59 och 63 §§ det visar sig, att den förra, medelst stadgandet att »då saken tredje gången förekommer, skall den till afgörande företagas» endast påbjuder att åtgärd då skall vidtagas, för att ärendet icke längre må för den gången tynga på Kammarens dagordning, men öfverlemnar åt 63 § att närmare bestämma *hvilka* de utvägar äro, som dervid kunna anlitas. Och då nu en ny dylik utväg skall öppnas, synes mig ingenting vara lämpligare, än att denna får upptagas på samma förteckning med de redan befintliga, helst derigenom tillika undvikes behovet af den förändring Utskottet nödgas föreslå i andra momentet af 59 §.

På grund af hvad jag nu anført vågar jag vördsamt bifoga följande förslag till nytt stadgande i

Riksdags-Ordningen.

§ 63.

»När fråga, — — — — —
— — — — — Utskottet återförvisa.» Är utlåtande afgifvet af ständigt
eller i dess ställe särskildt tillsatt Utskott, och förena sig Kamrarne om att
till nästföljande riksdag uppskjuta frågans afgörande, vare utlåtandet så-
lunda hvilande och upptages, på anmälan af Talmännen, till fortsatt behand-
ling af den följande Riksdagen. Hvad som nu sagdt är om uppskof, gäller
icke om grundlagsfrågor och ej heller om förslag som Konungen hos Riks-
dagen framställt.

Stockholm den 8 April 1873.

Nils Larson.
